

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI

31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ

MALİYYƏ HESABATLARI VƏ AUDİTOR RƏYİ

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ
MALİYYƏ HESABATLARI VƏ AUDİTOR RƏ'Yİ

MÜNDƏRİCAT

SƏHİFƏ

AUDİTOR RƏ'Yİ

MÜHASİBAT BALANSI	1
GƏLİR HESABATI.....	2
NAĞD VƏSAİT AXINI HESABATI.....	3
SƏHMDAR KAPİTALINDA DƏYİŞİKLİKLƏR HESABATI	4
MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR.....	5-22
QEYD 1 ƏSAS FƏALİYYƏT	5
QEYD 2 HESABAT ƏSASI	5
QEYD 3 MÜHÜM MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ.....	5-9
QEYD 4 NAĞD PULLAR	9
QEYD 5 XARİCİ BANKLARDA YERLƏŞDİRİLMİŞ VƏSAİTLƏR	10
QEYD 6 DÖVLƏT QİYMƏTLİ KAĞIZLARI	10
QEYD 7 YERLİ BANKLARA VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR.....	10-11
QEYD 8 DÖVLƏTƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR.....	11
QEYD 9 HESABLANMIŞ ALINACAQ FAİZLƏR.....	12
QEYD 10 BEYNƏLXALQ VALYUTA FONDUNUN ÖHDƏLİKLƏRİ.....	12
QEYD 11 ƏSAS VƏSAİTLƏR	13
QEYD 12 DÖVRIYYƏDƏ OLAN PULLAR	13
QEYD 13 BEYNƏLXALQ VALYUTA FONDU QARŞISINDA ÖHDƏLİKLƏR	14
QEYD 14 KOMMERSİYA BANKLARININ HESABLARI	14
QEYD 15 BÜDCƏ HESABLARI	15
QEYD 16 SAİR MÜŞTƏRİ HESABLARI	15
QEYD 17 KAPİTAL	15
QEYD 18 FAİZ GƏLİRİ	16
QEYD 19 FAİZ XƏRCİ	16
QEYD 20 XARİCİ VALYUTA ÇEVRİLİŞLƏRİNDƏN VƏ ƏMƏLİYYATLARINDAN XALIS (XƏRCLƏR)/GƏLİRLƏR.....	16
QEYD 21 HAQQ VƏ KOMİSYON GƏLİRİ	17
QEYD 22 ÜMUMİ, İNZİBATI VƏ SAİR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ.....	17
QEYD 23 ÜMİDSİZ VƏ ŞÜBHƏLİ BORCLAR ÜZRƏ EHTİYATLAR	17
QEYD 24 AKTİV VƏ PASSİVLƏRİN STRUKTURU	18-19
QEYD 25 MALİYYƏ VASİTƏLƏRİNİN REAL DƏYƏRİ.....	20
QEYD 26 RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ	21
QEYD 27 2000-Cİ İL PROBLEMİ.....	22
QEYD 28 MALİYYƏ HESABATLARI TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR.....	22

AUDİTOR RƏ'Yİ

Azərbaycan Milli Bankının Sədri və İdarə Hey'əti üzvlərinə

1. Biz Azərbaycan Milli Bankının («Bank») 31 dekabr 1998-ci il tarixinə əlavə edilən mühasibat balansının və həmin tarixdə bitən ilin müvafiq gəlir hesabatı və nağd vəsait axını və kapitalda dəyişikliklər hesabatlarının auditini apardıq. Həmin maliyyə hesabatlarına görə Bankın rəhbərliyi məs'uliyət daşıyır. Bizim məs'uliyətimiz auditimiz əsasında maliyyə hesabatları barəsində rə'y bildirməkdən ibarətdir.
2. Biz auditimizi Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparmışıq. Həmin standartların tələbinə görə, biz işimizi elə şəkildə planlaşdırmalı və yerinə yetirməliyik ki, maliyyə hesabatlarında ciddi nöqsanların olmamasında tam əmin ola bilək. Auditə test üsulu ilə maliyyə hesabatlarındakı məbləğləri və açıqlamaları təsdiqləyən dəlillərin yoxlanılması daxildir. Bundan əlavə, auditə mövcud mühasibat prinsiplərinin və rəhbərliyin mühüm təxminlərinin, eləcə də maliyyə hesabatının ümumi təqdimatının dəyərləndirilməsi daxildir. Biz hesab edirik ki, apardığımız audit rə'yimizi bildirmək üçün kifayət qədər əsas verir.
3. Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün mühüm aspektlər baxımından Bankın 31 dekabr 1998-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üçün əməliyyatlarının nəticələrini və nağd vəsait axını Beynəlxalq Mühasibat Standartlarına uyğun düzgün əks etdirir.

14 iyun 1999-cu il

PricewaterhouseCoopers

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR TARİXİNƏ MÜHASİBAT BALANSI
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	1998	1997
Aktivlər			
Nağd pullar	4	8,902	2,500
Qızıl ehtiyatları		4,730	4,717
Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	5	1,798,204	1,779,764
Dövlət qiymətli kağızları	6	11,251	-
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar	7	592,814	796,246
Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslar	8	345,264	368,382
Hesablanmış alınacaq faizlər	9	9,080	9,763
BVF-in öhdəlikləri	10	639,790	638,435
Sair aktivlər		707	5,289
Əsas vəsaitlər	11	139,724	115,172
Aktivlərin cəmi		3,550,466	3,720,268
Passivlər			
Dövrüyyədə olan pullar	12	974,004	1,213,582
BVF qarşısında öhdəliklər	13	1,887,293	1,665,883
Kommersiya banklarının hesabları	14	171,951	222,003
Büdcə hesabları	15	307,576	381,983
Sair müştəri hesabları	16	44,145	73,989
Hesablanmış ödəniləcək faizlər		5,851	-
Sair passivlər		8,730	12,418
Passivlərin cəmi		3,399,550	3,569,858
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	17	22,785	21,765
Ehtiyatlar	17	128,131	128,645
Kapitalın cəmi		150,916	150,410
Passivlər və kapitalın cəmi		3,550,466	3,720,268

14 iyun 1999-cu il tarixdə İdarə Hey'əti adından imzalanmışdır

ARMB Södrinin Birinci Müavini

Baş Mühasib

Əlavə edilən qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR TARİXİNDƏ BİTƏN İLİN GƏLİR HESABATI
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	1998	1997
Faiz gəliri	18	127,500	114,319 ✓
Faiz xərci	19	(43,639)	(35,581) ✓
Xalis faiz gəliri		83,861	78,738
Qiyətli metallardan xalis gəlir		42	984 ✓
Xarici valyuta çevrilişlərindən və əməliyyatlarından xalis (xərclər)/gəlirlər	20	(33,796)	45,303 ✓
Haqq və komisyon gəliri – xalis	21	8,337	12,227 ✓
Sair gəlir		5,463	7,966 ✓
Əməliyyat gəliri		63,907	145,218
Əmək haqqı xərcləri		(7,071)	(5,163) ✓
Ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərcləri	22	(18,717)	(21,501) ✓
Ehtiyatlardan əvvəlki mənfəət		38,119	118,554
Ümitsiz və şübhəli borclar üzrə ehtiyatlar	23	(24,991)	(33,541)
İl üzrə bölüşdürmədən əvvəlki mənfəət		13,128	85,013

14 iyun 1999-cu il tarixdə İdarə Hey'əti adından imzalanmışdır

ARMB Sədrinin Birinci Müavini

Handwritten signature

Baş Mühasib

Əlavə edilən qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR TARİXİNDƏ BİTƏN İLİN NAĞD VƏSAİT AXINI HESABATI**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

	1998	1997
Əməliyyat fəaliyyətindən nağd vəsait axını:		
İl üzrə mənfəət	13,128	85,013
Düzəlişlər:		
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar və alınacaq faiz gəliri üzrə ehtiyat	24,991	33,541
Hesablanmış faiz gəliri – xalis	(7,526)	(2,688)
Sair düzəlişlərin xalis təsiri	(2,283)	(9,828)
Köhnəlmə	6,689	2,470
Əməliyyat aktiv və passivlərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat gəliri	34,999	108,508
Əməliyyat fəaliyyətində artma/azalma:		
BVF-in öhdəliklərində xalis (artma)/azalma	(1,355)	138,365
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslarda xalis azalma	187,707	24,433
Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslarda xalis azalma	15,000	56,356
Sair aktivlərdə xalis azalma	4,582	11,311
BVF qarşısında öhdəliklərdə xalis artma	221,410	240,850
Kommersiya banklarının hesablarında xalis (azalma)/artma	(50,052)	32,583
Büdcə hesablarında xalis (azalma)/artma	(74,407)	40,484
Sair müştəri hesablarında xalis (azalma)/artma	(29,844)	73,989
Sair passivlərdə xalis artma/(azalma)	4,430	(500)
Əməliyyat fəaliyyətindən xalis nağd vəsaitlər	312,470	726,379
İnvestisiya fəaliyyətindən nağd vəsait axını:		
Əsas vəsaitlərin alınması	(31,786)	(77,620)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilən xalis nağd vəsaitlər	(31,786)	(77,620)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən nağd vəsait axını:		
Maliyyə Nazirliyinə köçürmələr	(5,000)	(20,000)
Nağd pulun (dövriyyədən çıxarılması)/emissiyası	(239,578)	333,282
Maliyyələşdirmə fəaliyyətində (istifadə)əldə edilən xalis nağd vəsaitlər	(244,578)	313,282
Nağd pullar və nağd pulların ekvivalentində xalis artma	36,106	962,041
İlin əvvəlində nağd pullar və nağd pulların ekvivalenti (Qeyd 4)	1,786,981	824,940
İlin sonunda nağd pullar və nağd pulların ekvivalenti (Qeyd 4)	1,823,087	1,786,981

14 iyun 1999-cu il tarixdə İdarə Hey'əti adından imzalanmışdır

ARMB Sədrinin Birinci Müavini

Baş Mühəsib

Əlavə edilən qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İLİN
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HESABATI
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

	Nizamnamə kapitalı	Ehtiyatlar	Kapitalın cəmi
1 yanvar 1997-ci il tarixinə qalıq	20,971	64,426	85,397
Nizamnamə kapitalının xalis mənfəət hesabına artırılması	794	(794)	-
Maliyyə Nazirliyinə köçürmə	-	(20,000)	(20,000)
İl üzrə xalis mənfəət	-	85,013	85,013
31 dekabr 1997-ci il tarixinə qalıq	21,765	128,645	150,410
Nizamnamə kapitalının xalis mənfəət hesabına artırılması	1,020	(1,020)	-
Maliyyə Nazirliyinə köçürmə	-	(12,622)	(12,622)
İl üzrə xalis mənfəət	-	13,128	13,128
31 dekabr 1998-ci il tarixinə qalıq	22,785	128,131	150,916

14 iyun 1999-cu il tarixdə İdarə Hey'əti adından imzalanmışdır

ARMB Sədrinin Birinci Müavini

Baş Mühasib

Əlavə edilən qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI

31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 1: Əsas Fəaliyyət

Azərbaycan Milli Bankının ("Bank") əsas funksiyası milli valyutanın dəstəklənməsi və Azərbaycanda maliyyə sektorunun sabitliyini təmin etməkdən ibarətdir. Bu vəzifəni həyata keçirən Bank Beynəlxalq Valyuta Fondu və Dünya Bankı kimi beynəlxalq maliyyə idarələri ilə əməliyyatlarda Azərbaycan Hökumətini təmsil edir. Bank 10 iyun 1996-cı il tarixli «Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında Qanuna» əsasən fəaliyyət göstərir.

Qeyd 2: Hesabat Əsası

Əlavə edilən maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Komissiyasının qəbul etdiyi Beynəlxalq Mühasibat Standartlarına ("BMS"), mərkəzi banklara tətbiq edilən dərəcədə uyğunlaşır. Göstərilənlərə müvafiq olaraq, 3 saylı qeyddə açıqlanan mühasibat prinsipləri tətbiq edilmişdir. Maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan manatla ("manat") təqdim edilir. Son iki ildə Azərbaycanda inflasiya dərəcəsi 1%-dən az olduğu üçün inflasiyanın təsiri əhəmiyyətli deyil. Cari ilin maliyyə hesabatlarının təqdimatı ilə uyğun olmaq məqsədilə keçən ilin bəzi məbləğləri dəyişdirilib.

Bankın İdarə Heyətinin fikrinə görə, Bank bəzi hallarda BMS-ın tələb etdiyi bütün uçot və açıqlama qaydaları ilə uyğunlaşmaya bilər. İstisna hallarda mərkəzi bank fəaliyyəti çərçivəsində Azərbaycan Milli Bankı Respublikanın maliyyə sistemində etimadın azalmasının qarşısını almaq məqsədilə fəvqəladə vəziyyətlərdə maliyyə qurumlarının kreditörü kimi çıxış edə və Azərbaycanda valyuta və maliyyə sabitliyinin saxlanılmasına dair tədbirlər görə bilər. Bəzi hallarda bu, Bank əməliyyatlarının yalnız şərait sabit olduğu təqdirdə açıqlanmasını tələb edə bilər. Göstərilənlərə müvafiq olaraq, belə tədbirlərin maliyyə təsiri onlar baş verdiyi ilin maliyyə hesabatlarına daxil ediləcəyinə baxmayaraq, maliyyə hesabatları mühüm tədbirlərin hamısını baş verdiyi il ərzində aydın şəkildə əks etməyə bilər. Bununla bərabər, ön mühüm tədbirlər o zaman açıqlanacaqdır ki, Bankın fikrinə görə, ehtiyata və ya məxfiliyə artıq ehtiyac olmasın.

Qeyd 3: Mühüm mühasibat prinsipləri

Nağd pullar və nağd pulların ekvivalentləri

Nağd vəsait axını hesabatı məqsədilə nağd pullar və nağd pulların ekvivalentlərinə nağd pullar, qızıl ehtiyatları, müxbir hesablar, o cümlədən sair banklarda bir günlük (overnayt) depozitlər və ödəmə müddəti üç aydan və ya alınma tarixindən az olan başqa qısamüddətli vəsaitlər aiddir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI

31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 3: Mühüm mühasibat prinsipləri (davamı)

Qızıl ehtiyatları

Qızıl ehtiyatları xarici bankda saxlanılan beynəlxalq standartlara uyğun qızıl külçə ehtiyatlarından ibarətdir. Qızıl ehtiyatlar ilin sonundakı London Külçə Bazarının məzənnəsi ilə qiymətləndirilmişdir. London Külçə Bazarında qiymət dəyişikliklərindən və ya manatın ABŞ dollarına qarşı mübadilə məzənnəsindəki dəyişikliklərdən yaranan gəlir və itkilər gəlir hesabatına daxil edilir.

Qızılın il sonundakı qiyməti - troya unsiyası üçün AZM 1,120,320 təşkil etmişdir.

Dövlət qiymətli kağızları

Dövlət qiymətli kağızları Maliyyə Nazirliyinin xəzinə kağızları deməkdir. Xəzinə kağızları ARMB tərəfindən Maliyyə Nazirliyi adından keçirilən auksionda güzəştli qiymətlərlə alınmışdır. ARMB xəzinə kağızları ilə əməliyyatlar üzrə Maliyyə Nazirliyinin agentliyi və depozitarisi kimi fəaliyyət göstərir. Güzəştli xəzinə kağızları aşınmış güzəştli nəzərə almaqla maya dəyəri ilə əks edilir. Güzəştin aşınması xəzinə kağızlarının müddəti üzrə gəlirə aid edilir.

Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər və banklara verilmiş kreditlər və avanslar

Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər və banklara verilmiş kreditlər ödənilməmiş əsas məbləğlərdə ümitsiz və şübhəli borclar üzrə ehtiyatları çıxmaqla qeydə alınır. Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlərə həmçinin tərs repo («reverse repurchase») müqavilələri əsasında alınmış qiymətli kağızlar da aiddir. Ümitsiz və şübhəli borclar üzrə ehtiyatlar rəhbərlik tərəfindən kreditlərin və avansların geri alınmasının dəyərləndirilməsinə əsaslanır. Ödənilməsi şübhə doğuran borclar üzrə xüsusi ehtiyat ayrılır. Ümumi ehtiyat potensial ümitsiz və şübhəli borclar üzrə ayrılmışdır ki, həmin borclar kredit portfelində təqdim edilmiş, lakin maliyyə hesabatları tarixinə xüsusilə təhlil edilməmişdir. İl ərzində müəyyən edilmiş məcmu ehtiyatlar gəlir hesabatına daxil edilmişdir.

Ehtiyatın təxmin edilməsi fərziyyələrin istifadəsini tələb edir. Ehtiyatın müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillər kredit portfelinin artması, tərkibi və keyfiyyəti, vaxtı keçmiş kreditlərin həcmi, mövcud iqtisadi vəziyyət, alınmış təminatların dəyəri və uyğunluğudur.

Ödənilə bilməyən kreditlər və avanslar balansdan silinir və ümitsiz və şübhəli borclar üzrə ehtiyata daxil edilir. Belə kreditlər bütün zəruri hüquqi prosedurlar tamamlandıqda və itki məbləği müəyyən edildikdə balansdan silinir. Əvvəllər ehtiyatı ayrılmış məbləğlərin ödənilməsi il üzrə ümitsiz və şübhəli borcların ehtiyatının azalması ilə nəticələnir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI

31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 3: Mühüm mühasibat prinsipləri (davamı)

Dövlətə verilmiş kreditlər

Dövlətə verilmiş kreditlər əsas məbləğlərin il sonundakı qalıqlarında əks edilir. ARMB hesab edir ki, kreditlərin əsas məbləğləri tam şəkildə geri qaytarılacaq və bu səbəbdən kreditlərin əsas məbləğlərinin qalıqları üçün heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

BVF-in qalıqları

ARMB Beynəlxalq Valyuta Fondu («BVF») ilə əlaqələrdə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin agentı kimi çıxış edir. BVF ilə aparılan əməliyyatlar və qalıqlar (həmçinin XBH əməliyyatları) ARMB-nin maliyyə hesabatlarında əks olunduğuna baxmayaraq, həmin məbləğlərin ödənilməsinə görə Maliyyə Nazirliyi öhdəlik daşıyır.

BVF-in öhdəliklərinə Kvota qoyuluşları və Xüsusi Borcalma Hüquqlarındakı («XBH») hesablar daxildir. BVF qarşındakı öhdəliklərə isə BVF-dən alınmış kreditlərdən və Azərbaycan Hökuməti adından Maliyyə Nazirliyinin Kvota-nın ödənilməsi ilə əlaqədar buraxdığı qiymətli kağızlar daxildir.

Aşağıda açıqlanan vəziyyəti daha düzgün əks etdirmək məqsədilə BVF-in Maliyyə Nazirliyinə verdiyi kreditlər üzrə faizlər və sair ödənişlər Bankın Gəlir Hesabatına daxil edilmişdir. Bank kreditlər üzrə faizləri Maliyyə Nazirliyi əvəzindən ödəyir və ödənilən məbləğlər faiz xərci kimi göstərilir. XBH ilə ifadə edilmiş kredit qalıqlarından yaranan məzənnə fərqləri maliyyə hesabatlarında xarici valyuta məzənnə gəlirləri və xərcləri kimi qeydə alınır. Bankın illik mənfəətindən Maliyyə Nazirliyinə ayrılan hissə yuxarıda göstərilən məbləğləri nəzərə almaqla maliyyə hesabatlarında qeydə alınır.

Əsas vəsaitlər

Əsas vəsaitlər toplanmış köhnəlməni çıxmaqla maya dəyəri ilə və ya yenidən qiymətləndirilmiş məbləğlərlə müəyyən edilir.

Əsas vəsaitlər yerli standartlar əsasında son dəfə 30 sentyabr 1996-ci il tarixində yenidən qiymətləndirilmiş və yenidən qiymətləndirmə fondu ehtiyatlarına daxil edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilmiş əmsallar əsasında aparılır və aktivlərin xalis balans dəyərini bazar dəyərinə daha yaxından uyğunlaşdırmaq üçün nəzərdə tutulur. Əmsallar əsas vəsaitlərin növünə və alınma gününə görə fərqlənir.

Tamamlanmamış tikinti maya dəyəri ilə qeydə alınır. Tamamlandıqdan sonra aktivlər maya dəyəri ilə əsas vəsaitlərə köçürülür. Tamamlanmamış tikintilər üzrə aktivlər istismara veriləndə köhnəlmə hesablanır.

Qeyd 3: Mühüm mühasibat prinsipləri (davamı)

Köhnəlmə

Köhnəlmə «streytlayn» prinsipinə uyğun olaraq əsas vəsaitlərin təxmin edilən faydalı həyatına aşağıdakı nisbətlərlə tətbiq edilmişdir:

Binalar	ildə 2%;
Kompüterlər	ildə 25%;
Motörli nəqliyyat vasitələri	ildə 10%;
Mebel, qurğular və sair	ildə 12.5-20%.

Dövriyyəyə buraxılmış pullar

Dövriyyəyə buraxılmış pulların qalığı 1992-ci ildə milli valyutanın tətbiqi tarixindən başlayaraq ARMB tərəfindən buraxılmış Azərbaycan manatı banknotlarını təşkil edir. Bankda saxlanılan manat nağd pulları dövriyyəyə buraxılmış pulların qalığı ilə qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilmişdir.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Maliyyə aktiv və passivləri qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir və xalis məbləğ o halda balans hesabatında əks edilir ki, müəyyən edilmiş məbləğləri qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirmək hüququ qanuni olaraq qüvvəyə minsin və yaxud xalis əsasla hesablaşma aparmaq və ya aktivləri sataraq eyni zamanda öhdəlikləri nizamlamaq niyyəti mövcud olsun.

Faiz gəliri və xərci

Faiz gəliri və xərci gəlir hesabatında hesablama prinsipi ilə müəyyən edilir. Faiz gəliri 30 gündən artıq gecikdirilərsə, onun hesablanması dayandırılır və alınana qədər faiz gəlirindən çıxarılır. Faiz gəlirinə investisiya məqsədləri üçün saxlanılan qısamüddətli kupon xəzinə kağızları və tərs repo müqavilələri üzrə güzəşt daxildir.

Mənfəət vergisi

Bankın fəaliyyətindən yaranan mənfəət vergiyə cəlb edilmir.

Xarici valyutanın qiymətləndirilməsi

Xarici valyuta ilə əməliyyatlar müvafiq əməliyyat günü qüvvədə olan mübadilə məzənnəsi ilə qeydə alınır. Xarici valyuta əməliyyatlarının ödənilməsindən yaranan valyuta fərqi həmin gün qüvvədə olan mübadilə məzənnəsindən istifadə etməklə gəlir hesabatına daxil edilir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 3: Mühüm mühasibat prinsipləri (davamı)

Xarici valyuta ilə ifadə edilən monetar aktiv və passivləri balans hesabatı günü qüvvədə olan rəsmi xarici valyuta mübadiləsi ilə Azərbaycan manatına çevrilir. Aktivlərin və passivlərin mübadiləsindən yaranan xarici valyuta gəlir və xərcləri illik gəlir hesabatında xarici valyuta köçürmələrindən yaranan gəlir və zərər kimi qeydə alınır. 31 dekabr 1998-ci il tarixdə xarici valyuta qalıqlarının mübadiləsi üçün istifadə edilən əsas mübadilə məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

1 XBH = AZM 5,464.63 (1997: 1 XBH = AZM 5,272.58)
1 ABŞ dolları = AZM 3,890.00 (1997: 1 ABŞ dolları = AZM 3,888.00).

Pensiya xərcləri

Bank öz işçiləri adından Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Sığorta və Məşğulluq Fondlarına ödənişlər edir. Bankın ödənişləri işçilərin vergidən əvvəlki maaşlarının 37%-i məbləğindədir və xərclər çəkilən zaman qeydə alınır.

Qeyd 4: Nağd pullar

Nağd pullara Bankda xarici valyutada saxlanılan nağd pullar daxildir.

Nağd vəsait axını üzrə hesabatın təqdimatı məqsədi ilə nağd pullar və nağd pulların ekvivalentləri aşağıda açıqlanır:

	1998	1997
Nağd pullar	8,902	2,500
Qızıl ehtiyatları	4,730	4,717
Xarici banklarda qısamüddətli vəsaitlər və müxbir hesablar	1,798,204	1,779,764
Dövlət qiymətli kağızları	11,251	-
Nağd pullar və nağd pul ekvivalentlərinin cəmi	1,823,087	1,786,981

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 5: Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər

	1998	1997
Xarici banklarda yerləşdirilmiş qısamüddətli depozitlər	1,710,764	1,522,945
Xarici banklarda yerləşdirilmiş müddətsiz depozitlər	87,440	256,819
Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlərin cəmi	1,798,204	1,779,764

ABŞ dollarında olan qısamüddətli depozitlərin ödəmə müddəti 30 gündəkdir və illik faiz dərəcəsi 4.85%-dən 5.5%-ə qədərdir.

Qeyd 6: Dövlət qiymətli kağızları

31 dekabr 1998-ci il tarixinə dövlət qiymətli kağızları ödəmə müddətinin sonunadək saxlanılan və 1999-cu ilin yanvar ayında Maliyyə Nazirliyi tərəfindən ödənilən xəzinə kağızlarını təşkil edir.

Qeyd 7: Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar

	1998	1997
Manatla verilmiş kreditlər		
- Dövlət banklarına verilmiş qısamüddətli kreditlər	274,000	274,000
- Dövlət və özəl banklara verilmiş overdraft kreditlər	27,648	29,887
- Özəl banklara verilmiş sair kreditlər	<u>79,705</u>	<u>83,516</u>
	381,353	387,403
Xarici valyuta ilə verilmiş kreditlər		
- Xarici valyutada qısamüddətli vəsaitlər	<u>288,978</u>	<u>481,684</u>
Cəmi	670,331	869,087
Çıxaq: Şübhəli borclar üçün ehtiyat	(77,517)	(72,841)
Yerli banklara verilmiş kreditlərin və avansların cəmi - xalis	592,814	796,246

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 7: Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar (davamı)

Manatla ifadə edilmiş qısamüddətli kreditlər iqtisadiyyatın bəzi bölmələrinə maliyyə yardım proqramına uyğun olaraq müəyyən dövlət kommersiya banklarına verilmiş kreditləri təşkil edir. Bu məbləğə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin layihələri üzrə verilmiş AZM 95,500 daxildir. Həmin kreditlərin ödəmə müddəti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə 2000-ci ilə qədər uzadılmışdır.

Manatla ifadə olunan sair kreditlərin ödəmə müddəti 1-6 aydır və illik faiz dərəcələri 12%-dən 15%-ə qədərdir.

Xarici valyutada qısamüddətli vəsaitlər avans şəklində yerli bankda yerləşdirilmişdir.

Ümitsiz və şübhəli kreditlər üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	1998	1997
I yanvar vəziyyətinə görə ümitsiz və şübhəli kreditlər üzrə ehtiyat	72,841	39,300
Ümitsiz və şübhəli kreditlər üzrə il ərzində əlavə ehtiyat (Qeyd 23)	15,725	33,541
Qaytarıla bilmədiyinə görə il ərzində silinmiş kreditlər	(11,049)	-
31 dekabr vəziyyətinə ümitsiz və şübhəli kreditlər üzrə ehtiyat	77,517	72,841

Qeyd 8: Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslar

	1998	1997
Respublika Büdcəsinin Maliyyələşdirilməsinə verilmiş kreditlər		
- 1996	11,914	26,914
- 1995	99,237	99,237
- 1994	234,113	234,113
Sair	-	8,118
Dövlətə verilmiş kreditlərin və avansların cəmi	345,264	368,382

Tərəflər arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən 1997-ci il ərzində tətbiq edilən faiz dərəcələri qısamüddətli avanslar üzrə 12% və Respublika Büdcəsinin Maliyyələşdirilməsi üzrə 3% olmuşdur. 1 yanvar 1998-ci il tarixindən başlayaraq dövlətə verilmiş kreditlər üzrə faiz hesablanmamışdır.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 9: Hesablanmış alınacaq faizlər

	1998	1997
Dövlət banklarından hesablanmış alınacaq faizlər	16,325	9,266
Xarici banklardan hesablanmış alınacaq faizlər	1,105	-
Özəl yerli banklardan hesablanmış alınacaq faizlər	845	-
XBH hesabı üçün BVF-dən hesablanmış alınacaq faizlər	71	497
Cəmi	18,346	9,763
Çıxaq: Hesablanmış alınacaq faizlər üçün ehtiyat (Qeyd 23)	(9,266)	-
Hesablanmış alınacaq faizlərin cəmi – xalis	9,080	9,763

Qeyd 10: BVF-in öhdəlikləri

	1998	1997
Kvota	639,362	616,892
XBH-da vəsaitlər	428	21,543
BVF-in öhdəliklərinin cəmi	639,790	638,435

Beynəlxalq Valyuta Fondunun 117 milyon XBH olan Kvotası Azərbaycan Respublikasının üzvlük haqqını ifadə edir və bu məbləğ üzrə faiz hesablanmır. Həmin məbləğin ödənilməsi üçün Azərbaycan Respublikası tərəfindən buraxılmış və Bank tərəfindən BVF-in xeyrinə saxlanılan qiymətli kağızlar passivlərdə göstərilir (Qeyd 13).

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 11: Əsas vəsaitlər

	Binalar	Mebel, qurğular və sair ofis avadanlığı	Kompüterlər	Motorlu nəqliyyat vasitələri	Tamam- lanmamış tikinti	Cəmi
1 yanvar 1998-ci il tarixinə xalis məbləğ	2,143	7,496	3,436	3,142	98,955	115,172
Maya döyəri və ya qiymətləndirmə						
Açılış balansı	2,743	10,240	5,350	5,660	98,955	122,948
Köçürmə	78,926	50,386	-	-	(129,312)	-
Əlavələr	-	840	473	116	30,357	31,786
Sililmələr	-	(395)	(200)	(186)	-	(781)
Yekun balans	81,669	61,071	5,623	5,590	-	153,953
Yığılmış köhnəlmə						
Açılış balansı	(600)	(2,744)	(1,914)	(2,518)	-	(7,776)
Köhnəlmə	(646)	(3,316)	(1,908)	(819)	-	(6,689)
Sililmələr	-	93	60	83	-	236
Yekun balans	(1,246)	(5,967)	(3,762)	(3,254)	-	(14,229)
31 dekabr 1998-ci il tarixinə xalis məbləğ	80,423	55,104	1,861	2,336	-	139,724

31 dekabr 1998-ci il tarixində AZM 87 məbləğində yenidən qiymətləndirmə fondu Bank ehtiyatlarına daxil edilmişdir.

Qeyd 12: Dövriyyədə olan pullar

Dövriyyədə olan pullar Bakın ilin sonundakı kassa qalıqları ilə qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilmişdir və 1992-ci ildə milli valyutanın tətbiqi tarixindən başlayaraq dövriyyəyə buraxılmış manat məbləğini təşkil edir. Mühasibat qaydalarında uyğunluğunu təmin etmək məqsədilə 1997-ci ilin müqaisəli rəqəmi 151,852 manat azaldılmışdır.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 13: BVF qarşısında öhdəliklər

	1998	1997
Alınmış kreditlər	1,247,931	1,048,991
Kvota ilə əlaqədar buraxılmış qiymətli kağızlar (Qeyd 10)	639,362	616,892
BVF qarşısında öhdəliklərin cəmi	1,887,293	1,665,883

Beynəlxalq Valyuta Fondundan alınmış kreditlər 10 ilədək müddətə götürülmüş və illik faizi 0.5-4.8% (1997: 0.5-4.5%) təşkil edir. İlk ödəniş 1999-cu ildə olacaqdır. Beynəlxalq Valyuta Fondundan alınmış bütün kreditlər XBH ilə ifadə edilmişdir.

Qeyd 14: Kommersiya banklarının hesabları

	1998	1997
Müxbir hesablar	74,479	115,688
Manatla məcburi ehtiyatlar	14,282	23,357
Sair valyutalarda məcburi ehtiyatlar	83,190	82,958
Kommersiya bankları hesablarının cəmi	171,951	222,003

Məcburi ehtiyatlar kommersiya bankları tərəfindən Azərbaycan Milli Bankına köçürülmüş məbləğləri əks edir. Həmin məbləğlər bankların passiv hesablarının depozitlərə nisbəti kimi hesablanır. Bu məbləğlər üzrə faiz hesablanmır.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 15: Bütçə hesabları

	1998	1997
Bütçə hesabları	8,747	33,500
Sair hesablar	298,636	286,860
Dünya Bankından alınmış vəsaitlər	193	61,623
Bütçə hesablarının cəmi	307,576	381,983

Bütçə hesabları üzrə faiz hesablanmır və onlar tələb edildikdə ödənilir.

Qeyd 16: Sair müştəri hesabları

	1998	1997
Dövlət idarələrinin hesabları	5,328	14,284
Qeyri-dövlət təşkilatlarının hesabları	38,817	59,705
Sair müştəri hesablarının cəmi	44,145	73,989

Sair müştəri hesabları üzrə faiz hesablanmır və onlar tələb edildikdə ödənilir.

Qeyd 17: Kapital

«Azərbaycan Respublikası Milli Bankı haqqında Qanuna» əsasən Bankın nizamnamə kapitalı və ehtiyatları hər il Bankın Azərbaycan Mühəsibat Qaydaları əsasında hesablanmış mənfəətindən köçürmələr hesabına artırılmalıdır.

Müxtəlif fondlara köçürülməsi məbləğlər hər il Bankın İdarə Hey'əti tərəfindən müəyyən edilir. Bankın daxili fondlarına köçürülməmiş hər hansı ehtiyat məbləğləri Respublika Bütçəsinə köçürülür.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 18: Faiz gəliri

	1998	1997
Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər üzrə faiz gəliri	100,633	65,300 ✓
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar üzrə faiz gəliri	25,527	37,606 ✓
Dövlət qiymətli kağızları üzrə faiz gəliri	937	-
BVF-də XBH hesabı üzrə faiz gəliri	402	1,532 ✓
Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə faiz gəliri	1	9,881 ✓
Faiz gəlirinin cəmi	127,500	114,319

Qeyd 19: Faiz xərci

	1998	1997
BVF-dən borc götürülmüş kreditlər üzrə faiz xərci	43,639	35,348
Müştəri hesabları üzrə faiz xərci	-	233
Faiz xərcinin cəmi	43,639	35,581

Qeyd 20: Xarici valyuta çevrilişlərindən və əməliyyatlarından xalis (xərclər)/gəlirlər

Xarici valyuta çevrilişlərindən və əməliyyatlarından 1998-ci ilə aid xalis itki və 1997-ci ilə aid xalis gəlirin əsas yaranma mənbəyi XBH-da ifadə edilmiş BVF qarşısındakı öhdəliklərin məzənnə fərqiindən ibarətdir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 21: Haqq və komisyon gəliri - xalis

	1998	1997
Hesablara xidmət göstərilməsi	9,717	12,261
Nağd vəsait yığımları	821	1,615
Sair	-	180
Haqq və komisyon gəlirinin cəmi	10,538	14,056
Haqq və komisyon xərci	(2,201)	(1,829)
Haqq və komisyon gəlirinin cəmi – xalis	8,337	12,227

Qeyd 22: Ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərcləri

	1998	1997
Köhnəlmə	6,689	2,470
Nəqliyyat və yol	1,361	1,290
Texniki xidmət	1,763	1,681
Dəftərxana və rabitə	1,435	1,009
Əlillər fonduna ödənişlər	1,020	828
Mühafizə	271	149
E'zamiyyət	268	467
Köhnə rubl banknotlarının ləğvi	8	4,459
Sair	5,902	9,148
Ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərclərinin cəmi	18,717	21,501

Qeyd 23: Ümidsiz və şübhəli borclar üzrə ehtiyatlar

	1998	1997
Ümidsiz və şübhəli kreditlər üzrə ehtiyat (Qeyd 7)	15,725	33,541
Hesablanmış alınacaq faizlər üzrə ehtiyat (Qeyd 9)	9,266	-
Ümidsiz və şübhəli borclar üzrə ehtiyatların cəmi	24,991	33,541

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 24: Aktiv və passivlərin strukturu

Coğrafi təhlil:

31 dekabr 1998-ci il vəziyyətinə görə aktiv və passivlərin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	<u>İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı ölkələri</u>	<u>İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına daxil olmayan ölkələr</u>	<u>MDB dövlətləri</u>	Cəmi
		Azərbaycan Respublikası		
Aktivlər				
Nağd pullar	-	8,902	-	8,902
Qızıl ehtiyatları	4,730	-	-	4,730
Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	1,642,373	-	155,831	1,798,204
Dövlət qiymətli kağızları	-	11,251	-	11,251
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar	-	592,814	-	592,814
Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslar	-	345,264	-	345,264
Hesablanmış alınacaq faizlər	1,176	7,904	-	9,080
BVF-in öhdəlikləri	639,790	-	-	639,790
Sair aktivlər	-	707	-	707
Əsas vəsaitlər	-	139,724	-	139,724
Aktivlərin cəmi	2,288,069	1,106,566	155,831	3,550,466
Passivlər				
Dövrüyyədə olan pullar	-	974,004	-	974,004
BVF qarşısında öhdəliklər	1,887,293	-	-	1,887,293
Kommersiya banklarının hesabları	-	171,951	-	171,951
Büdcə hesabları	-	307,576	-	307,576
Sair müştəri hesabları	-	44,145	-	44,145
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	5,851	-	-	5,851
Sair passivlər	-	8,730	-	8,730
Passivlərin cəmi	1,893,144	1,506,406	-	3,399,550
31 dekabr 1998-ci il tarixinə xalis mövqə	394,925	(399,840)	155,831	150,916

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI
31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 24: Aktiv və passivlərin strukturu (davamı)

Valyuta təhlili

Valyuta riski maliyyə vasitələri dəyərinin xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə görə azalması riskidir. 31 dekabr 1998-ci il tarixinə Bankın valyuta qalıqları aşağıdakı kimi idi:

	Manat	ABŞ dolları	XBH	Sair valyutalar	Cəmi
Aktivlər					
Nağd pullar	-	8,578	-	324	8,902
Qızıl ehtiyatları	-	4,730	-	-	4,730
Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	-	1,794,139	-	4,065	1,798,204
Dövlət qiymətli kağızları	11,251	-	-	-	11,251
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar	309,611	283,179	-	24	592,814
Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslar	345,264	-	-	-	345,264
Hesablanmış alınacaq faizlər	7,510	1,461	71	38	9,080
BVF-in öhdəlikləri	-	-	639,790	-	639,790
Sair aktivlər	649	58	-	-	707
Əsas vəsaitlər	159,724	-	-	-	159,724
Aktivlərin cəmi	814,009	2,092,145	639,861	4,451	3,550,466
Passivlər					
Dövrüyyədə olan pullar	974,004	-	-	-	974,004
BVF qarşısında öhdəliklər	-	-	1,887,293	-	1,887,293
Kommersiya banklarının hesabları	83,890	88,028	-	33	171,951
Büdcə hesabları	139,653	167,923	-	-	307,576
Sair müştəri hesabları	44,145	-	-	-	44,145
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	-	-	5,851	-	5,851
Sair passivlər	8,622	-	-	108	8,730
Passivlərin cəmi	1,250,314	255,951	1,893,144	141	3,399,550
31 dekabr 1998-ci il tarixinə xalis mövqə	(436,305)	1,836,194	(1,253,283)	4,310	150,916

Qeyd 25: Maliyyə vasitələrinin real dəyəri

Real dəyər məcburi satış və ya ləğv etmədən fərqli olaraq maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə vasitəsinin mübadilə edilə bildiyi məbləği təşkil edir və ən yaxşı olaraq bazar qiyməti ilə sübut edilir.

Maliyyə vasitələrinin guman edilən real dəyərləri Bank tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından və müvafiq dəyərləndirmə metodologiyalarından (bunlar mövcud olduqda) istifadə etməklə müəyyən edilir. Lakin buna baxmayaraq, ehtimal edilən real dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını təhlil edərkən mütləq fərziyələrdən istifadə etmək lazımdır. Buna müvafiq olaraq, burada göstərilən qiymətləndirmələr Bankın cari bazar mübadilə birjalarında satıla bilən məbləği mütləq əks etmir.

Rəhbərlik hesab etmir ki, kreditlərin və müddətli depozitlərin real dəyərini qiymətləndirmək praktiki baxımdan mümkündür. Hazırda Azərbaycanın maliyyə bazarlarında həmin vasitələr üzrə ticarət aparılmır və real dəyərin obyektiv qiymətləndirilməsi mövcud deyildir. Faiz dərəcəsi və mübadilə kursu sahəsindəki sabitlik maliyyə vasitələrinin real dəyərlərinə əhəmiyyətli təsir göstərir. Bank manatın məzənnəsini sabitləşdirmək məqsədilə vaxtaşırı olaraq faiz dərəcələrini əhəmiyyətli şəkildə dəyişdirmişdir. Lakin, manatın azad konvertasiya edilən valyutalara qarşı mübadilə kursu 1996-cı ilin əvvəlindən sabitdir. Rəhbərlik, kreditlər və müddətli depozitlər üzrə faiz dərəcələrinin müəyyən edərkən faiz dərəcəsi və valyuta məzənnəsi sahəsindəki vəziyyəti nəzərə alır və real dəyərdə əhəmiyyətli dəyişikliklər riskini azaltmaq məqsədilə qısamüddətli kreditlər və depozitlər verir. Buna baxmayaraq, rəhbərlik hesab etmir ki, kreditlər və müddətli depozitlərin real dəyəri üçün obyektiv əsasın əldə edilməsi kifayət qədər e'tibarlılıqla və əlverişliliklə yerinə yetirilə bilər.

Aşağıdakı üsul və fərziyələrdən Bankın digər maliyyə vasitələrinin real dəyərini qiymətləndirmək üçün istifadə edilmişdir.

Maliyyə aktivləri

Kreditlər istisna olmaqla, monetar aktivlər üçün real dəyər onların balans dəyərini təxmin edir və xarici valyutada göstərilmiş nağd aktivlər müvafiq ilin sonunda qüvvədə olan mübadilə məzənnəsi ilə manata çevrilmişdir.

Maya dəyəri ilə qeydə alınan maliyyə aktivlərinin, o cümlədən kassa və banklardakı hesablar daxil olmaqla, eləcə də banklardan alınmalı məbləğlərin, hesablanmış faiz və sair maliyyə aktivlərinin real dəyəri, onların qısa müddətli olmasına və əhəmiyyətsiz kredit itkilərinə görə müvafiq balans dəyərləri təxmini hesab edilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Müddətli depozitlər istisna olmaqla, monetar öhdəliklər üçün real dəyər təxminən balans dəyəridir və xarici valyutada göstərilmiş qalıqlar müvafiq ilin sonunda qüvvədə olan mübadilə məzənnəsi ilə manata çevrilmişdir.

Qaytarma müddətləri müəyyən edilməyən depozit öhdəliklərinin real dəyəri onların balans məbləğinə bərabərdir.

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI**31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR**

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 26: Riskin idarə edilməsi***Faiz dərəcəsi riski***

Balans hesablarının əsas komponentlərinə tətbiq edilən orta faiz dərəcələri həmin komponentlərə aid olan qeydlər çərçivəsində açıqlanmışdır.

Likvidlik riski

Likvidlik riski aktivlərin və passivlərin ödəmə müddətlərinin düz gəlməməsi riskidir. Aşağıdakı cədvəl, müqavilə ödəniş müddətlərinin qalığı üzrə təsnif edilmiş aktiv və passivlərin cəmini əks edir. Aktivlərdən bəziləri daha uzun müddətli ola bilər, məsələn, kreditlər tez-tez yeniləşə bilər və müvafiq olaraq qısa müddətli kreditlərin müddəti daha artıq ola bilər. 31 dekabr 1998-ci il tarixinə Bankın likvidlik vəziyyəti aşağıda göstərilir:

	Vaxtı ötmüş və yenidən rəsmiləşdirilmiş	Tələb olunmadək və 1 aydan az	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 12 ayadək	1 ildən artıq	Müddətsiz	Cəmi
Aktivlər							
Nəğd pullar	-	8,902	-	-	-	-	8,902
Qızıl ehtiyatları	-	4,730	-	-	-	-	4,730
Xarici banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	-	1,798,204	-	-	-	-	1,798,204
Dövlət qiymətli kağızları	-	11,251	-	-	-	-	11,251
Yerli banklara verilmiş kreditlər və avanslar	237,562	312,862	42,390	-	-	-	592,814
Dövlətə verilmiş kreditlər və avanslar	345,264	-	-	-	-	-	345,264
Hesablanmış alınacaq faizlər	7,059	1,176	845	-	-	-	9,080
BVF-in öhdəlikləri	-	428	-	-	-	639,362	639,790
Sair aktivlər	-	649	58	-	-	-	707
Əsas vəsaitlər	-	-	-	-	-	139,724	139,724
Aktivlərin cəmi	589,885	2,138,202	43,293	-	-	779,086	3,550,466
Passivlər							
Döviyyəyə olan pullar	-	974,004	-	-	-	-	974,004
BVF qarşısında öhdəliklər	-	10,794	-	55,678	1,181,459	639,362	1,887,293
Kommersiya banklarının hesabları	-	171,951	-	-	-	-	171,951
Büdcə hesabları	-	307,576	-	-	-	-	307,576
Sair müştəri hesabları	-	44,145	-	-	-	-	44,145
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	-	-	5,851	-	-	-	5,851
Sair passivlər	-	8,622	708	-	-	-	8,730
Passivlərin cəmi	-	1,517,092	5,959	55,678	1,181,459	639,362	3,399,550
31 dekabr 1998-ci il tarixinə xalis mövqe	589,885	621,110	37,334	(55,678)	(1,181,459)	139,724	150,916

AZƏRBAYCAN MİLLİ BANKI

31 DEKABR 1998-Cİ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR

(Məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 27: 2000-ci il problemi

Azərbaycan Respublikası daxilində Banka önəmli xidmətlər göstərən təşkilatlar tərəfindən infrastruktur xidmətlərinin potensial pozulmasını minimal səviyyəyə çatdırmaq üçün 2000-ci il problemi ilə əlaqədar həmin təşkilatların kifayət qədər tədbirlər görüb görməməsi bizə mə'lum deyil. Bu çür xidmətlərin pozulması Bankın əməliyyatlarına əhəmiyyətli tə'sir göstərə bilər.

Qeyd 28: Maliyyə hesabatları tarixindən sonrakı hadisələr

14 iyun 1999-cu il tarixinə manatın ABŞ dollarına və XBH-ya qarşı məzənnələri 31 dekabr 1998-ci il tarixindəki müvafiq 3,890.00 və 5,464.63 manatdan 3,974.00 və 5,350.63 manata dəyişmişdir.